

Сборник съдебна практика

Дело C-437/22

Наказателно производство
срещу
R.M.
и
E.M

(Преюдициално запитване, отправено от Riigikohus)

Решение на Съда (първи състав) от 29 февруари 2024 година

„Преюдициално запитване — Селско стопанство — Обща селскостопанска политика — Подпомагане на развитието на селските райони от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР) — Защита на финансовите интереси на Европейския съюз — Регламент (ЕО, Евратом) № 2988/95 — Член 7 — Административни мерки и санкции — Регламент № 1306/2013 — Членове 54 и 56 — Делегиран регламент № 640/2014 — Член 35 — Възстановяване от лицата, взели участие в извършването на нередността, на неправомерно изплатените суми — Понятие за бенефициер“

1. *Селско стопанство — Финансиране от ЕЗФРСР — Приключване на сметки — Възстановяване на неправомерно изплатените суми — Длъжници по задължението за възстановяване — Лица, които не са бенефициери на помощта и умишлено са представили невярна информация, за да получат тази помощ — Включване (съображение 39, член 54, параграф 1 и член 56, първа алинея от № 1306/2013 на Европейския парламент и на Съвета; член 7 от Регламент № 2988/95 на Съвета; член 35, параграф 6 от Регламент № 640/2014 на Комисията)*

(вж. т. 49—54, 60—63; т. 1 от диспозитива)

2. *Селско стопанство — Обща селскостопанска политика — Финансиране от ЕЗФРСР — Подпомагане на развитието на селските райони — Отказ или оттегляне на помощ — Бенефициер, представил неверни сведения с цел да получи подпомагане — Понятие за бенефициер — Представител на юридическо лице, извършил действия, представляващи измама, за да получи това юридическо лице дадена помощ — Изключване — Представител, който получава печалбите, реализирани от юридическото лице — Липса на последици (член 35, параграф 6 от Регламент № 640/2014 на Комисията)*

(вж. т. 67 и 68; т. 2 от диспозитива)

Резюме

Сезиран с преюдициално запитване, отправено от Riigikohus (Върховен съд, Естония), Съдът потвърждава възможността държава членка да изиска възстановяването на помощ, която е финансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР) и е преведена неправомерно на дружество бенефициер, направо от физическите лица, негови юридически представители, когато те са извършили действия, представляващи измама, за да получат тази помощ, дори самите те да не могат да се считат за бенефициери на помощта.

Дружество X OÜ, което се слива с дружество Y OÜ, получава помощи по линия на програмите за развитие на селските райони в Естония за периодите 2007—2013 г. и 2014—2020 г.

R.M. и E.M., неговата съпруга, последователно са представителите на това дружество.

В рамките на наказателно производство, образувано срещу R.M. и E.M., Viru Maakohus (първоинстанционен съд Виру, Естония), а впоследствие Tartu Ringkonnakohus (Апелативен съд Тарту, Естония) признава R.M. за виновен за три измами със субсидии в полза на дружество X, а E.M. за виновна като съизвършител на две от тези измами, за умишлено представяне на невярна информация пред естонския компетентен орган с оглед на получаването на процесните помощи.

Освен това тези съдилища осъждат R.M. и E.M. да преведат на Република Естония размера на тези помощи, неправомерно получени от дружество X.

R.M. и E.M. подават касационни жалби пред Върховния съд, запитващата юрисдикция, като твърдят, че възстановяването на неправомерно получена помощ може да бъде надлежно извършено само ако е в тежест на единствения бенефициер на тази помощ, а именно дружество Y, което след сливането на двете дружества встъпило в правата и задълженията на дружество X.

Запитващата юрисдикция потвърждава присъдите на R.M. и E.M. за измами със субсидии, но има съмнения дали е възможно от тях да се търси възстановяването на процесните помощи.

Запитващата юрисдикция по-специално иска да се установи, първо, дали релевантните разпоредби от правото на Съюза¹ допускат възстановяването на помощ, която е финансирана от ЕЗФРСР и е получена неправомерно поради действия, представляващи измама, да се търси не само от бенефициера на тази помощ, но и от лица, които не могат да се считат за бенефициери на посочената помощ, но са участвали в нередността, довела до неправомерното ѝ плащане.

Второ, тя по същество иска да се установи дали когато юридическо лице е получило земеделска помощ поради действия, представляващи измама, отговорност за които носят неговите представители, тези представители могат да се считат за „бенефициери“ на посочената помощ по смисъла на правото на Съюза², защото фактически те получават печалбите, реализирани от това юридическо лице.

Съображения на Съда

За да отговори на тези въпроси, Съдът анализира в частност контекста и целите на релевантните разпоредби от правото на Съюза.

От една страна, съображение 39 от Регламент № 1306/2013 подчертава необходимостта държавите членки да предотвратяват, откриват и да се справят ефективно с всякакви нередности и че за целта те следва да прилагат Регламент № 2988/95. Освен това член 54, параграф 3, буква б) от този регламент, който позволява държавите членки да не търсят възстановяване на неправомерно получените помощи, ако то се окаже невъзможно поради неплатежоспособност по-специално „на лицата, носещи юридическа отговорност за нередността“, би бил лишен от полезен ефект, ако възстановяването на съответната помощ не е възможно да се търси от тези лица.

От друга страна, възможността възстановяването на неправомерно получена помощ да се търси не само от бенефициера на тази помощ, но и от лицата, които умишлено са представили невярна информация, за да получат споменатата помощ, допринася за постигането на целта да се защитят финансовите интереси на Съюза³, в частност когато бенефициерът е юридическо лице, което вече не съществува или не разполага с достатъчно ресурси, за да върне тази помощ.

Впрочем поискването от тези лица да възстановят такава неправомерно получена помощ не нарушава принципа на правна сигурност, защото релевантната правна уредба е достатъчно ясна в тази насока.

¹ Става дума за член 56, първа алинея от Регламент (ЕС) № 1306/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 година относно финансирането, управлението и мониторинга на общата селскостопанска политика и за отмяна на регламенти (ЕИО) № 352/78, (ЕО) № 165/94, (ЕО) № 2799/98, (ЕО) № 814/2000, (ЕО) № 1290/2005 и (ЕО) № 485/2008 на Съвета (ОВ L 347, 2013 г., стр. 549 и поправка ОВ L 130, 2016 г., стр. 13) във връзка, от една страна, с член 54, параграф 1 от този регламент и с член 35, параграф 6, първо изречение от Делегиран регламент (ЕС) № 640/2014 на Комисията от 11 март 2014 година за допълнение на Регламент (ЕС) № 1306/2013 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на интегрираната система за администриране и контрол и условията за отказ или оттегляне на плащанията и административните санкции, приложими към директните плащания, подпомагането на развитието на селските райони и кръстосаното съответствие (ОВ L 181, 2014 г., стр. 48 и поправка ОВ L 209, 2015 г., стр. 48), и от друга, през призмата на член 7 от Регламент (ЕО, Евратом) № 2988/95 на Съвета от 18 декември 1995 година относно защитата на финансовите интереси на Европейските общности (ОВ L 312, 1995 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 1, том 1, стр. 166).

² По-специално по смисъла на член 35, параграф 6, буква а) от Делегиран регламент № 640/2014 във връзка с член 2, параграф 1, втора алинея, точка 1 от този делегиран регламент.

³ Както е предвидено в член 58, параграф 1, буква д) от Делегиран регламент № 1306/2013. Вж. и визираната в четвърто съображение от Регламент № 2988/95 цел за ефективност на борбата с измамите.

Действително член 56 от Регламент № 1306/2013 не предвижда изрично задължение за тези лица да възстановят помощта, но този член трябва да се тълкува в светлината на съображение 39 от същия регламент. Освен това, член 2, параграф 1, буква ж) от този регламент изрично споменава Регламент № 2988/95, що се отнася до определението на понятието „нередност“. Всъщност по силата на член 7 от Регламент № 2988/95 възстановяване на помощта може да се търси и от лицата, взели участие в извършването на съответната нередност.

Накрая, Съдът добавя, че от този анализ няма как да се заключи, че самите представители на юридическо лице, които са извършили действия, представляващи измама, за да може то да получи земеделска помощ, е възможно да бъдат квалифицирани като „бенефициери“ на помощта. Всъщност те не могат да се считат за „бенефициери“ на тази помощ, по смисъла на Делегиран регламент № 640/2014, ако не попадат в никоя от трите категории лица, визирани от член 2, параграф 1, втора алинея, точка 1 от него⁴, дори ако фактически тези представители получават печалбите, реализирани от това юридическо лице.

⁴ Т.е. земеделски стопанин, както е определен в член 4, параграф 1, буква а) от Регламент (ЕС) № 1307/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 година за установяване на правила за директни плащания за земеделски стопани по схеми за подпомагане в рамките на общата селскостопанска политика и за отмяна на Регламент (ЕО) № 637/2008 на Съвета и Регламент (ЕО) № 73/2009 на Съвета (ОВ L 347, 2013 г., стр. 608), бенефициер, който има задължения за кръстосано съответствие по смисъла на член 92 от Регламент № 1306/2013 и/или бенефициер, който получава подпомагане за развитието на селските райони, както е посочено в член 2, параграф 10 от Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 година за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство и за определяне на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския фонд за морско дело и рибарство, и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1083/2006 на Съвета (ОВ L 347, 2013 г., стр. 320).